Katarzyna Gorzelska

Język i kultura jako elementy tożsamości Polonii amerykańskiej

Streszczenie

Celem niniejszej dysertacji jest próba ukazania roli języka i kultury polskiej w utrzymaniu/kształtowaniu się tożsamości badanych przedstawicieli kilku pokoleń Polonii amerykańskiej. Brak opracowań tego typu był motywacją do podjęcia tematu, który nawiązuje do nurtów badawczych kilku dyscyplin naukowych, takich jak: etnolingwistyka, socjolingwistyka, kulturoznawstwo i glottodydaktyka.

Podstawę materiałową rozprawy stanowią odpowiedzi ankietowe, nagrania oraz swobodne wywiady, przeprowadzone w latach 2009 – 2018. Suma opracowanych i opisanych kwestionariuszy ankiet wynosi dwa tysiące siedemset czterdzieści. Na potrzeby pracy zarejestrowano sto rozmów, ukierunkowanych tematycznie, dających pięćdziesiąt godzin nagrań. Przeprowadzono także trzysta sześćdziesiąt uzupełniających wywiadów kwestionariuszowych wśród dorosłych oraz sto pięćdziesiąt cztery wywiady wśród młodzieży.

Dysertacja składa się z czterech rozdziałów. W rozdziale pierwszym przywołano genezę Polonii amerykańskiej. Omówiono różne definicje terminów *Polonia* oraz *diaspora*. Zaprezentowano także statystyki polskiej zbiorowości etnicznej w spisie powszechnym *U.S. Census* oraz przedstawiono status języka polonijnego. Sporządzono także socjologiczny portret zbiorowy współczesnej Polonii amerykańskiej, uwzględniający cechy demograficzno – społeczne oraz psychospołeczne.

Rozdział drugi dotyczy pojęcia tożsamości oraz jego elementów składowych. Rozpatrywaniom poddano podejście młodzieży do katolicyzmu, a w dalszej kolejności zagadnienia dotyczące poczucia „swojskości" oraz „wyobcowania" w kwestii świadomości narodowej.

W rozdziale trzecim zanalizowano zagadnienie roli języka w kształtowaniu tożsamości Polonii amerykańskiej. Wskazano na fakt, iż język polski w sytuacji emigracji obfituje w interferencje językowe. Pokazano m. in. jak zmienił się zasób i znaczenie zapożyczeń angielskich w języku Polonii na przestrzeni ostatnich siedemdziesięciu lat.

W rozdziale czwartym podjęto analizie problem kultury, jako elementu świadomości i kreowania tożsamości Polonii amerykańskiej. Ukazane zostały przemiany obyczajowości w kulturze Polonii amerykańskiej w zakresie sacrum i profanum. Omówiono również proces akulturacji w środowisku polonijnym.

Dysertację uzupełniają: spis treści, wstęp, zakończenie, bibliografia oraz aneks zawierający: kwestionariusz wywiadu, wykaz tabel, wykaz wykresów, wykaz rysunków.

Katarzyna Gorzelska